

Tartu valla koolilaste tajukaardi uuring

Töö nr 3218

Tartu 2019

Ann Ideon
Projektijuht

Sisukord

1. UURINGU EESMÄRK JA METOODIKA	5
2. KAARDISTAMISE TULEMUSED	6
2.1. Laeva piirkond	6
2.2. Kõrveküla – Tammistu piirkond	8
2.3. Lähte piirkond	10
2.4. Tabivere piirkond	13
2.5. Maarja-Magdaleena piirkond	14
3. LASTE ARVAMUSED PIIRKONNA ARENGU KOHTA	16
4. KOKKUVÕTE	16
LISA 1. LASTE ETTEPANEKUD PIIRKONNITI	18

1.UURINGU EESMÄRK JA METOODIKA

Uuringu eesmärgiks oli välja selgitada Tartu valla koolilaste arvamus oma kodupiirkonnast. Koolilaste tajukaardi uuringu meetodiga kaardistati laste poolt eri paikadele ja kohtadele antavaid emotsionaalseid, intuiitviseid ja tunnetel põhinevaid tähendusi.

Lastel paluti valla kontuurkaardile kanda (lihtsate leppemärkidega ja vastavalt kaardi legendile) nende jaoks meeldivad ja ebameeldivad kohad, ilusad ja koledad teed, looduslikult kaunid kohad, vaba aja veetmise kohad jne. Positiivsed kohad paluti kaardile kanda rohelisega, negatiivsed kohad punasega. Individuaalsed kaardid digitaliseeriti seejärel koondkaardiks.

Tajukaart on oma olemuselt **kvalitatiivne meetod**, kuid see võimaldab infot ka teatud piirini kvantifitseerida: tajukaardi puhul saab järeldada, et mida rohkem ühesuguseid arvamus ühe ala või tee kohta koondub, seda olulisem (esinduslikum) on tulemus antud uuringugrupi mõistes. Üksikud ja hajusad punktid viitavad pigem individuaalsele arvamusele. Teatud tunnuste mõistes võivad aga ka üksikud või vähesed punktid olla olulised ja informatiivsed (nt ohtlikud kohad, ebameeldivate inimeste koondumiskohad) ruumi- ja liikuvusprobleemide lahendamiseks.

Uuring viidi läbi põhikooli astmes 2019. aasta veebruaris Kõrveküla Põhikoolis, Tabivere Põhikoolis, Lähte Ühisgümnaasiumis, Laeva Põhikoolis ja J. V. Veske nimelise Maarja-Magdaleena Põhikoolis. Uuring viidi läbi kõigis Tartu valla koolides, et saada ruumiliselt võimalikult katvat infot kogu uuringupiirkonna kohta. Uuringu vanusrühmadeks valiti põhikooli astme 6. - 7. klasside õpilased, kuna vastavas vanuses lapsed annavad vahetut informatsiooni ümbritseva keskkonna kohta (sh ohtlikud ja ebameeldivad kohad, mille peale täiskasvanud sageli ei tule) ning antud vanuses tekib ruumiline mõtlemine, mis võimaldab kaarditööd läbi viia.

Kaardi täitis 69 õpilast ning antud tulemust võib koolilaste uuringu puhul pidada esinduslikuks: kaardistamise koondamisel tekkis ca 1400 kirjega andmebaas, milles eristuvad selgelt positiivsete ja negatiivsete assotsiatsioonidega kohad, alad ja teed.

Lisaks vastasid lapsed küsimusele, mis on nende kodukandi probleemid ja mida oleks piirkonniti veel vajalik planeerida.

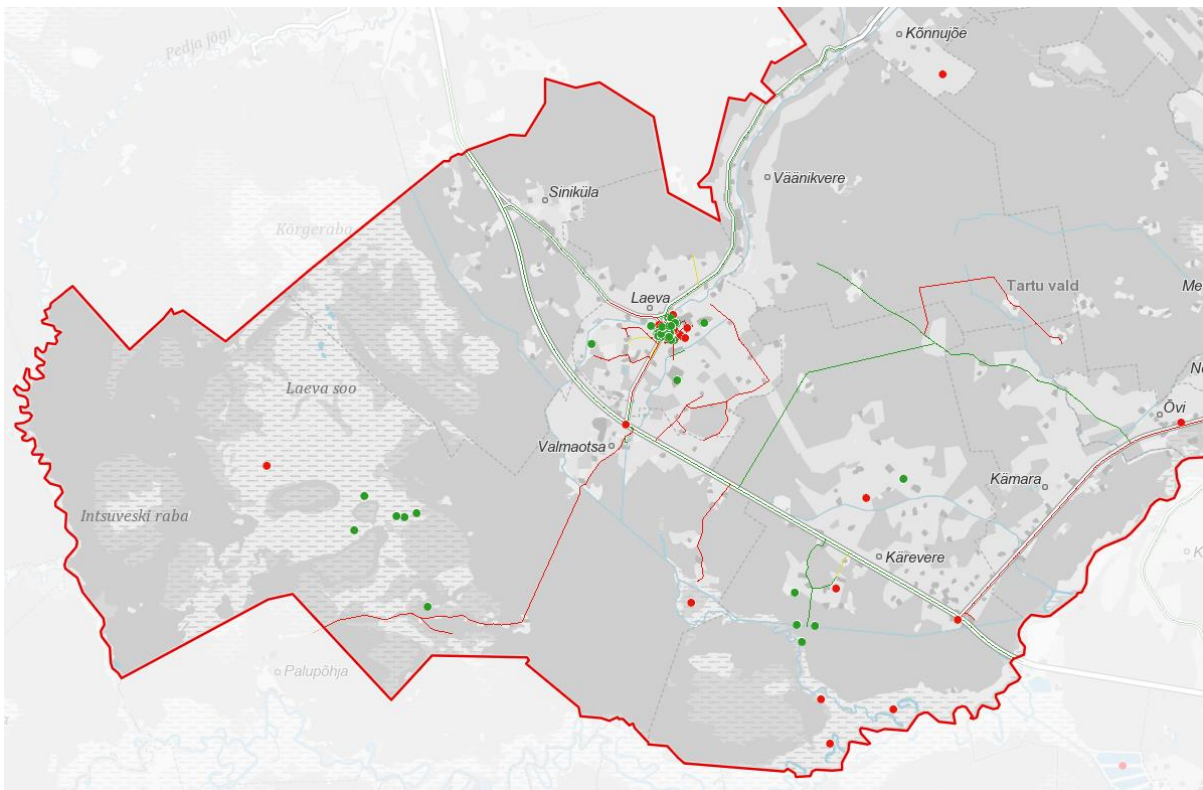
Uuring **koosneb** aruandest ja kaardirakendusest (<http://www.hendrikson.ee/maps/Tartu-vald/uuringud.html>).

Valla koolides aitasid uuringut läbi viia koolide direktorid/juhatajad ja õpetajad, Hendrikson & Ko poolt koostasid uuringu Kairit Kase ja Ann Ideon.

2. KAARDISTAMISE TULEMUSED

Kaardistamise tulemused on esitatud piirkonniti. Piirkondade järgi kirjeldamisel on aluseks võetud koolipiirkonnad – alad, kust valdav osa uuringus osalenud lastest ühte või teisse kooli igapäevaselt käis.

2.1. Laeva piirkond

Joonis 1. Laeva piirkonna tajukaart. Rohelised alad ja teed tähistavad positiivselt, punased negatiivselt tajutavaid kohti. Kollasega on märgitud laste kooliteed.

Teed

Lastel paluti kaardil orienteerumiseks kanda kaardile oma **koolitee**, koolitee kvaliteedi osas hinnangut ei küsitud. Laeva piirkonnas uuringus osalenud lapsed tulevad kooli võrdlemisi lähedalt – valdavalt Laeva asula siseselt.

Laste hinnangul asus **ilusaid teid** lõiguti nii Laeva asulas kui sellest väljaspool: nt Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa põhimaantee, Rootsi – Laeva – Siniküla ja Sepa – Koogi – Laeva kõrvalmaantee, Kärevere – Kärkna tugimaantee. Ilusaks peeti ka Valmaotsa – Palupõhja teed jt väiksemaid hajaasustuses kulgevaid kohalikke teid Kämara, Kärevere, Õvi ja Väänikvere külates. Ilusaid teid saab tõlgendada nii hea kvaliteediga teedena (nt Tallinn – Tartu – Võru – Luhamaa põhimaantee) kui ka meeldivas maastikus kulgevate teedena (nt kohalikud teed hajaasustuses).

Head jalgratta- ja rulluisuteed asuvad laste arvates vaid Laeva küla keskses, sh piki Rootsi – Laeva – Siniküla teed (nr 22107).

Koledaid teid on märgitud võrdlemisi palju Laeva külas, kus uuringus osalevad lapsed enim liiguvad. Valdavalt on tegemist laste üksikarvamusega – selgelt ei eristu teed, mida mitu last peaks koledaks. Koledaks teeks on märgitud ka Valmaotsa – Palupõhja tee, Kärevere – Kärkna tugimaantee jt lõigud

hajaasustuses. Koledateks teedeks on märgitud halva kvaliteediga teid. Kohati on teedel seega mitu väärtust – nii ilus kui kole (nt looduslikult kaunis kohas, kuid halvast korras).

Positiivsed kohad

Tulenevalt uuringus osalenud laste elukohast, igapäevasest liikumisest ja ruumitundmisest paiknevad enamasti positiivseid assotsiatsioone tekitavad kohad Laeva küla keskkuses ja selle lähialas: põnevad kohad, ilusad hooned, sõpradega kokkusaamise kohad ja head sportimiskohad. Erandiks on **looduslikult ilusad kohad**, mis asuvad laste arvates Laeva keskkuses kui ka Palupõhjas ja Kärevere külas (Laeva jõe ja Karisto oja piirkonnas, kuhu on võimalik ligi pääseda Laeva jõe silla kaudu). Laeva keskkuses peetakse looduslikult ilusateks rohealaseid ja Laeva järve kallast.

Laste jaoks on eelkõige **põnevaks kohaks** endine kasutusest välja langenud sovhoosikeskuse hoone. Põnevaks on loetud ka seltsimaja ja poe ümbrust. **Ilusaks hooneks** peetakse seltsimaja. **Sõpradega kohtutakse** eelkõige Masti tee ja Rootsi – Laeva – Siniküla tee vahele jääval rohealal (sh bussipeatuses) ning kortermajadest lõunasse jäävate garaažide juures. Head sportimiskohad asuvad põhikooli ümbruses.

Negatiivsed kohad

Sarnaselt positiivsetele kohtadele koonduvad ka negatiivsed kohad valdavalt Laeva asulasse.

Ebameeldivate inimeste koondumiskoht on valdavalt poe juures ja Laeva Põhikooli hoone ja bussipeatuse piirkonnas. **Koledate hoonetena** on märgitud tühje hooned (nt Purje teel), koolimaja, bussipeatust ja elamuid. **Ohtlikeks kohtadeks** peetakse Purje tn tühje hooned ja endist sovhoosikeskuse hoonet, aga ka järve äärset ala ja Rootsi – Laeva – Siniküla ristmikku põhimaanteega. Endine sovhoosikeskus on laste silmis seega nii põnevaks kui ka ohtlikuks kohaks.

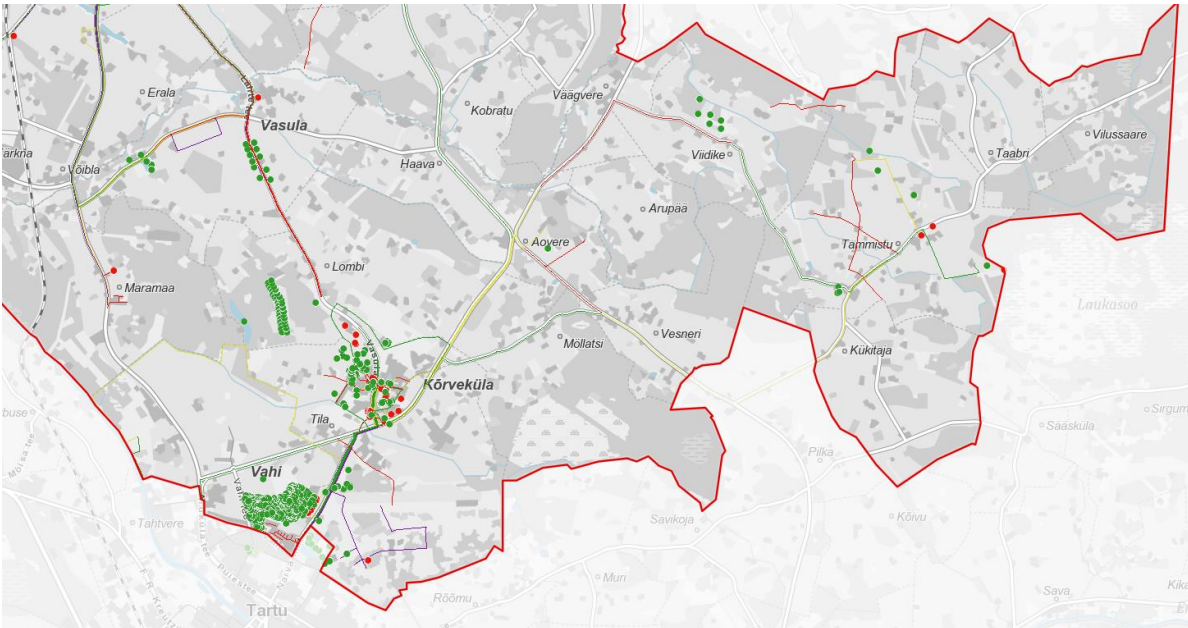
Kokkuvõte

Laeva piirkonnas on laste arvuste järgi kohtadel võrdlemisi selgelt positiivne või negatiivne assotsiatsioon. Ootuspäraselt on kool ja selle ümbrus lastele nii meeldiv kui ebameeldiv, tühjaks jäänud sovhoosikeskust peetakse nii põnevaks kui ka ohtlikuks.

Laeva piirkonnas võiks üldplaneeringu koostamisel tähelepanu pöörata järgmisele:

- Laeva asula siseselt on eelkõige oluline tagada turvalised teeületused Aeru, Ankru ja Masti tee ristumisel kõrvalmaanteega Rootsi – Laeva – Siniküla tee (nr 22107).
- Planeeringuga kaaluda kergliiklusteede kavandamist enimkasutatud teede ääres, et tagada turvaline koolitee.
- Hajaasustuses paiknevate ilusaid teelõige võiks kaaluda planeeringu koostamise käigus kui sisendit võimalikke kaunite teelõikude määramisel.
- Kaaluda ÜP raames kergliiklusteede täiendamise vajadusi Laeva asulas.
- ÜP raames kaaluda Laeva asula siseste teede kvaliteedi tõstmist.
- Kaaluda Laevas täiendavaid noortele suunatud tegevusväljakuid, sh kasutataval rohealal funktsioonide täiendamist. Puhkealaseid võiks ruumiliselt kavandada ka Laeva jõe äärde.
- Kaaluda sovhoosikeskuse kasutuselevõtmist uuel otstarbel.

2.2. Kõrveküla – Tammistu piirkond

Joonis 2. Kõrveküla-Tammistu piirkonna tajukaart. Rohelised alad ja teed tähistavad positiivselt, punased negatiivselt tajutavaid kohti. Kollasega on märgitud laste kooliteed.

Teed

Kõrveküla Põhikooli tagamaa on mõnevõrra laiem, Kõrvekülas käivad koolis ka Tammistu piirkonna lapsed. **Koolitee** kulgeb nii Aoyere kui Mõllatsi küla kaudu. Kõrveküla Põhikooli tagamaaks võib lugeda ka Tartu linna. Valdavalt tulevad uuringus osalenud lapsed kooli Kõrvekülast ja Vahilt. Laste ohutu koolitee tagamiseks on vajalik üle vaadata enimkasutatud kooliteede turvalisus (sh nt koolitee turvalisus olulisematest bussipeatustest koolini) ja eelkõige kergliiklussõbralikkus.

Laste hinnangul on piirkonna ilusaimad teed **Kõrvekülas** Vasula tee ja Hariduse tn ning Kõrveküla – Tartu tugimaantee, kus eeldatavalt mängivad rolli nii teede hea kvaliteet kui ka tee ümbruse keskkond. **Tammistu piirkonnas** on ilusaks peetud Väägvere – Tammistu maanteed ja lõiku Pilka – Tähemaa maanteel.

Head jalgratta- ja rulluisutee kulgeb laste arvates piki Kõrveküla – Tartu tugimaanteed Vahist Kõrvekülani (piki riigimaanteed). Samaväärselt ei ole aga hinnatud Kõrveküla sisest ühendust koolini. Tulemused näitavad, et kuigi asulate vaheline oluline ühendus on olemas, ei pea lapsed üldiselt headeks asulate-elamualade siseseid teid (neid ei toodud välja). Heaks jalgrattateede piirkonnaks on märgitud ka Raadi lennuvälja ala teid, mis ilmselt on lastele põnevaks piirkonnaks.

Koledate teede osas joonistuvad arvamused selgemini välja Kõrvekülas (Hariduse tn, Kõrveküla paisjärve äärne kallas spordihallist koolini, aga ka koolistaadion¹). Vahi aleviku elamualal on ühtlaselt koledateks teedeks märgitud kõik tänavad, Tammistu piirkonnas on välja toodud koledaid teelõike, kuid ühest arvamust välja ei joonistu.

Kõrveküla ja Tammistu piirkonna teedele antud hinnangud on selgelt kas positiivsed või negatiivsed, teedele ei ole antud mõlemaid hinnanguid.

¹ Koolilaste tajukaardi uuring peegeldab sageli ka laste suhtumist kooli ja kooliskäimisse. Kool tekitab nii positiivseid assotsiatsioone (nt koolimaja on ilus hoone, kool on sõpradega kohtumise koht) kui ka negatiivseid tundeid (nt koolimaja on kole, koolitee on kole, koolimaja on ebameeldivate inimeste koondumiskoht). Planeeringu seisukohalt puudub seega kohati väljund füüsilise ruumi parendamiseks.

Joonis 3. Kooliteed Kõrveküla piirkonnas

Positiivsed kohad

Laste arvates on valla **ilusad hooned** valdavalt elumajad (sh kodud). Lausaliselt on ilusateks hooneteks märgitud Vahi aleviku elamud. Üksikute arvamustena on ilusateks hooneteks peetud ka Kõrveküla koolimaja ja ERM-i.

Laste jaoks **põnevad kohad** paiknevad hajali Kõrveküla alevikus – nt paisjärvede kaldad, Kõrvekülas asuvad metsased rohealad (eelkõige Kõrveküla lasteaiast põhja poole jääv metsa- ja põllualad). Laste jaoks põnevad kohad Vahi alevikus sisuliselt puuduvad, põnevaks peetakse pigem Tartu linnas asuvat Raadi mõisa ja ERM-i. Laste jaoks on ilmselt põnevad need kohad, mis nihutavad nende seniste teadaolevate turvatsoonide piire.

Sõpradega kohtumise kohad asuvad Kõrvekülas kooli alal ja kooli vastas asuvate korterelamute hoovis, aga ka poe ja vallamaja juures. Vahi piirkonnas kohtuvad lapsed Terminali tanklas ja selle lähialas, Raadi mõisa ja ERM-i vahelisel alal ning Mõisavahe – Mõisatalli tn piirkonnas.

Heade sportimiskohtadena on märgitud Kõrveküla spordihoone ja kool, Vahi piirkonnas on hea sportimisalana märgitud roheala Raadi mõisast põhja pool.

Looduslikult ilusimate kohtadeks on Vahi piirkonnas Raadi park, Kõrvekülas paisjärved ja Kõrveküla pargi- ja metsaalad (eelkõige lasteaiast põhja suunas jääv metsa) ning Vasulas järv ja järvest idas asuv Metsaveere tee. Tammistu piirkonnas on nii Viidike kui Tammistu külas metsa- ja põllualad ilusateks looduslikeks kohtadeks.

Positiivsete kohtade ülevaatest selgub, et tihedamalt asustatud piirkondadest on Kõrveküla piirkonna lastel asula väliruumis põnevam ja huvitavam kui Vahi lastel, kus väljakujunenud ruumis puuduvad antud vanusrühmale tegevusalad.

Negatiivsed kohad

Ohtlike kohtadena on lapsed välja toonud Kõrveküla alevikus paisjärve ümbrust, kooli territooriumi ja tootmisala Pärna tänaval. Vahi piirkonnas on ohtlikuks peetud Raadiraja tn äärset metsa (sõjaväelinnaku varemed) ja majadevahelist ala Pargi tänaval.

Ebameeldivad inimesed koonduvad laste arvates eelkõige Kõrveküla poe ja bussipeatuse juures. Lapsed tajuvad seega ebameeldivaid assotsiatsioone nii aladel, mida nad eeldatavalt sagedasti kasutavad (pood, kool, bussipeatus) kui ka aladel, kus nad otseselt viibima ei peaks (tootmisala, Raadi lennuvälja metsa-alad).

Koledateks hooneteks on Kõrveküla pood ja kool, spordihoone ja muusikakool, samuti Kõrveküla tankla ning tootmishooned (lagunenud laudad) Kõrveküla-Lähte tee ääres. Vahi alevikus on koledaks peetud Kaupmehe tn elumaju.

Kokkuvõte

Kõrveküla piirkonnas andsid lapsed enim hinnanguid Kõrveküla ja Vahi aleviku osas, kus nad on ruumiga paremini tuttavad. Kõrveküla Põhikoolis käivad lapsed Tammistu lapsed avaldasid arvamust ka Tammistu piirkonna kohta, kus toodi välja hinnanguid eelkõige teede ja looduslikult ilusate kohtade osas.

Kõrveküla – Tammistu piirkonnas võiks üldplaneeringu koostamisel tähelepanu pöörata järgmisele:

- Kaaluda Vahi ja Kõrveküla asulasiseselt täiendavate kergliiklusteelõikude vajadust, et tagada parem juurdepääs põhilisele kergliiklustrassile Vahi ja Kõrveküla vahel.
- Planeeringus kaaluda Hariduse tn ning kooli ja spordihoone vahelise otsetee parendamise vajadust.
- Kavandada Vahi elamualal välitegevusalasid põhikooliealistele. Kaaluda tegevusalade kavandamist Raadi mõisa piirkonnas (sh koostöös linnaga), kuna lastel on juba harjumus seda ala kasutada. Kavandada oluliste funktsioonide vahel turvalised teeületused üle Kõrveküla – Tartu maantee /Narva maantee. Kui lastele mõeldud puhkealasad kavandatakse enam Raadi mõisa ja ERMi piirkonda, võib puuduvate või läbimõtlemata teeületuskohtade kavandamine tõsta antud teel liiklusohtlike olukordi.
- Kaaluda Tammistu piirkonnas põhikooliealistele lastele suunatud välitegevusala vajalikkust
- Kaaluda võimalusi Kõrveküla poe hoone ja lähiala meeldivamaks muutmiseks (nt hoone renoveerimine).

2.3. Lähte piirkond

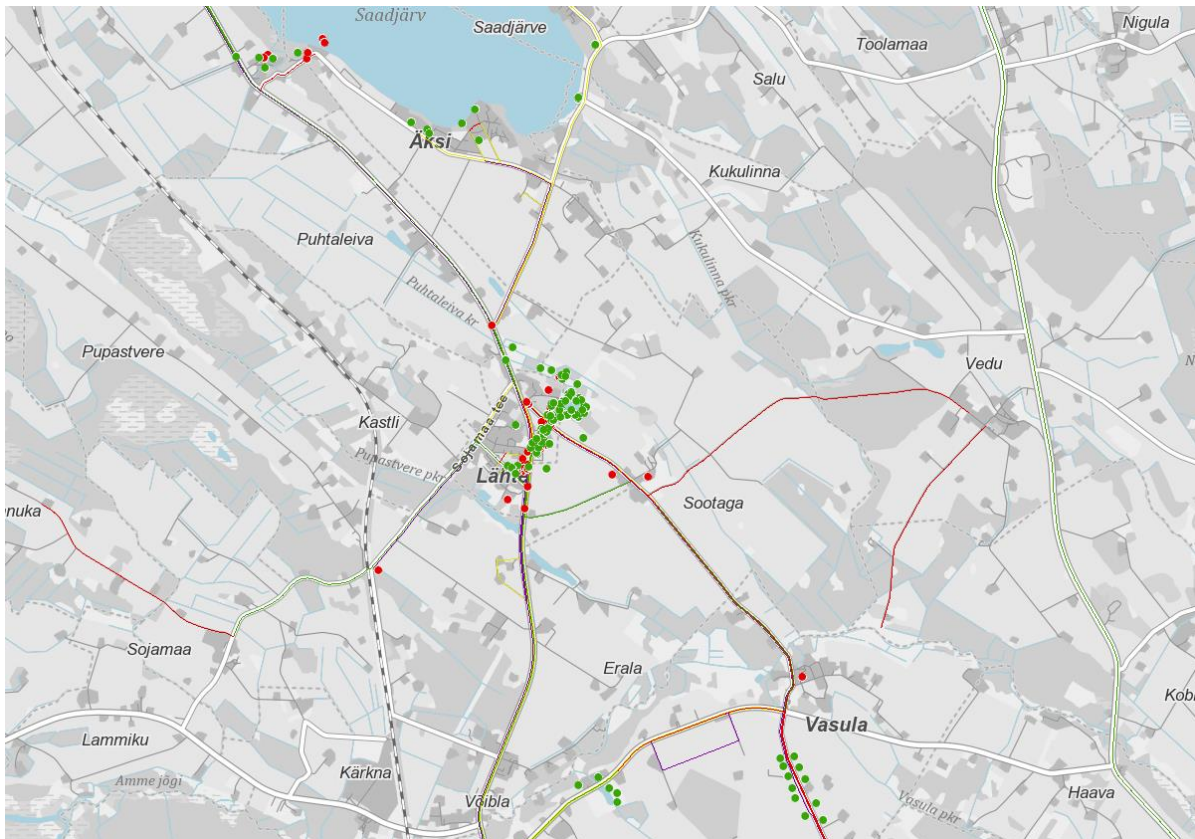
Uuringus osalenud lapsed tulevad kooli valdavalt 5 km raadiusest, kaugemad **kooliteed** algavad Soitsjärvelt, Lombi ja Maramaa külast ning Metsanukast. Kooli tulekuks kasutatakse seega kõiki suuremaid Lähtele suubuvaid teid. Enim kasutatud koolitee piki nr Tartu – Jõgeva – Aravete tugimaanteed, mille äärde on rajatud ka eraldi kergliiklustee.

Teed

Ilusateks teedeks loetakse Tartu – Jõgeva – Aravete tugimaanteed, eriti Lähte aleviku sisenemisel ja väljumisel (reljeef ja vaated), samuti Kõrveküla – Lähte kõrvalmaanteed, Kärkna – Kobratu kõrvalmaantee lõiku Vasula ja Võibla vahel jt. Tugimaantee puhul mängivad eeldatavalt rolli nii tee hea kvaliteet kui ka ümbritsev maastik ja vaated. Teised märgitud ilusad teed kulgevad meeldivas maastikus.

Headeks jalgrattateedeks on märgitud teid Lähtelt erinevates suundades: tugimaanteed pidi Lähtelt Maramaani, Äksini ja Tabivereni; Lähtelt Lombini (Kõrveküla – Lähte kõrvalmaantee), Sojamaa teed (Lammiku – Lähte kõrvalmaantee) pidi raudteeni. Märgitud teede ulatus on võrdlemisi lai, laiemat ruumikasutust toetavad juba väljaarendatud rattateed.

Koledateks teedeks on peetud eelkõige Kõrveküla – Lähte tugimaanteed ning kohalikke teid Metsanuka, Sojamaa, Sootaga ja Vedu külades. Märgitud on ka Lähte aleviku siseseid teelõike.

Joonis 4. Lähte piirkonna tajukaart. Rohelised alad ja teed tähistavad positiivselt tajutavaid kohti. Punased negatiivselt tajutavaid kohti. Kollasega on märgitud laste kooliteed.

Positiivsed kohad

Põnevad kohad asuvad valdavalt Lähtel Palalinna järve ja spordiradade ümbruses ja kooli territooriumil. Välja on toodud ka poe ümbrus ja org Lähtelt põhjapoole sõites (Puhtaleiva kraavi äärne ala). Aksi piirkonnas paiknevad põnevad kohad elumajade juures.

Sõpradega kohtutakse valdavalt kooli territooriumil, Aksi piirkonnas kirikumõisa ümbruses.

Headeks sportimiskohtadeks on kooli territoorium ja Lähte suusarajad ning rohealad Palalinna järve ümber.

Ilusateks hooneteks peavad lapsed Lähte koolimaja, samuti on märgitud Pargi poodi ja Soomepoiste muuseumi, samuti kodusid.

Lähte piirkonna positiivseid assotsiatsioone tekitavad kohad on võrdlemisi koondunud, tihedat kasutamist leiab Lähte kooli ja Lähte suusaradade ala ning Palalinna järve piirkond.

Negatiivsed kohad

Laste arvates on kooli territoorium ja Lähte suusaradade ning Palalinna järve piirkond samaaegselt positiivseid ja negatiivseid tundeid tekitav: osad lapsed arvasid, et tegemist on ka **ohtlike kohtadega**, mis võib peegeldada nii eri vanuses või ringkondadesse kuuluvate laste läbisaamist kui ka füüsilist keskkonda (nt metsatukad, karjääriala). Ohtlikuks on peetud ka A ja O kaupluse ümbrust.

Lapsed on ohtlikeks pidanud ka mitmeid kohti teedel: eelkõige teeületust Kõrveküla – Lähte kõrvalmaanteel kooli ja puhkeala vahel, kus rada ületab teed ning kõrvalmaantee ristumisel Palalinna teega. Samuti on arvamusi erinevate ristmike ohtlikkuse osas tugimaanteega ristumisel.

Koledaks hooneteks on peetud kooli hooneid, A ja O kauplust ja töökoda Aiandi tänaval.

Ebameeldivate inimeste ouline koondumiskoht laste arvates on A ja O kaupluse ümbrus – parkla, rohealad, roheala jalakäijate tunneli ümbruses.

Sarnaselt Kõrvekülale tekitab ka Lähtel lastes ebamugavust poe piirkond. Maapiirkondades on tavapärane nii laste kui täiskasvanute ajaveetmine poe ees ja ümbruses. Edasise ruumikasutuse osas küsimuseks, kas sellised igapäevaselt kasutatavaid kohti saab muuta meeldivamaks.

Joonis 5. Ohtlikud kohad Lääne alevikus.

Kokkuvõte

Lääne piirkonnas joonistuvad eelkõige alevikus välja selged positiivsete ja negatiivsete assotsiatsioonidega kohad, mis kohati ka kattuvad. Erinevalt eelnevatest piirkondadest saab Läätel välja tuua ka kohti, kus tasub tähelepanu pöörata liiklusohutusele.

Lääne piirkonnas võiks üldplaneeringu koostamisel tähelepanu pöörata järgmisele:

- Soodustamaks jalgrattaga kooliskäimist on soovitatav planeeringu raames kaaluda võimalusi jalgrattateede kavandamiseks Läätesse suunduvatel kõrvalmaanteedel.
- Kaaluda kooli territooriumile ja Lääne suusaradade piirkonda täiendavaid välitegevusalasid, kuna ala lastele meeldib ja nad on harjunud seda kasutama (võimendada positiivset kohataju).
- Kaaluda planeeringus meetmeid, millega Lääne suusaradade piirkonnas turvatunnet tõsta (nt valgustus, väljaarendatud tegevusalade kavandamine vms).
- Kaaluda vajadusi ja võimalusi liiklusohutuse tõstmiseks.
- Avaliku ruumi temaatika: kuidas muuta igapäevaselt käidavad kohad meeldivamaks (ohutumaks)

2.4. Tabivere piirkond

Joonis 5. Tabivere piirkonna tajukaart. Rohelised alad ja teed tähistavad positiivselt, punased negatiivselt tajutavaid kohti. Kollasega on märgitud laste kooliteed.

Teed

Uuringus osalenud lapsed tulevad kooli valdavalt kooli lähialast. Kaugemad **kooliteed** kulgevad piki Tartu – Jõgeva – Aravete ja Puurmani – Tabivere maanteed. Kõige sagedamat kasutust leiab asula siseselt Tartu – Jõgeva – Aravete maantee.

Ilusa teena joonistub selgelt välja Tartu – Jõgeva – Aravete maantee Äksist kuni valla piirini. Pisteliselt on ilusaid teid märgitud ka Tabiveres asulasiseselt (Tuuliku, Pargi ja Jaama) ning hajaasustuses (Koogi külas üle Laeva jõe).

Koledaid teid on lapsed märkinud enam kui ilusaid ning ruumiliselt hajusamalt: Tabiveres eelkõige Alevi tn, ka Tuuleveski, Pärna, Kalda, Jaama jt teed. Pikemate lõikudena on hajaasustuses koledateks teedeks märgitud Puurmani – Tabivere, Tabivere – Uhmardu ja Tabivere – Visusti kõrvalmaanteed.

Head ratta- ja rullisuteedest olulisim asub välja Tartu – Jõgeva – Aravete maantee ääres Äksist kuni valla põhjapiirini. Valdavalt kattub see väljaehitatud kergliiklusteega, samas märgivad lapsed ka neid lõike, kus eraldi kergliiklustee puudub. Heaks rattateeks on märgitud ka Puurmani – Tabivere mnt. Tabivere siseselt on välja toodud suund Alevi-Jaama-Tiigi tn, mis eeldatavalt sisaldab raudteeületust Jaama tn äärset mitteametlikku ülepääsu kasutades.

Positiivsed kohad

Laste jaoks **põnevad kohad** asuvad Tabivere raudteejaama ümbruses, rahvamaja juures ja kooli ümbruses. Märgitud on ka Pargi tn tootmisala ja Tabivere ranna-ala ning Elistvere loomaparki.

Ilusateks hooneteks on märgitud enim Tabivere Rahvamaja, üksikuid arvamusi on ka apteegi, Saadjärve A ja O jt hoonete kohta.

Sõpradega saadakse kokku võrdlemisi erinevates kohtades: koolistaadionil, tugimaantee ääres erinevatel ristmikel, Saadjärve ääres, endise vallamaja juures mänguplatsil, kortermajade õuedes, rahvamaja juures, Baltic Connexions tootmisterritooriumil.

Heaks sportimiskohaks peetakse eelkõige põhikooli staadioni ja kooli lähedasi rohealasid.

Looduslikult ilusateks kohtadeks peetakse Tabivere ranna-ala, mõisaparki ja kooli ümbrust.

Negatiivsed kohad

Koledateks hooneteks on enim märgitud Tabivere vana jaamahoonet, Tabivere ranna-ala ääres paiknevat kasutamata hoonet ja endisi tootmishooneid Saadjärve äärsel Kaldaaluse kinnistul, tootmishooneid Veski tn piirkonnas, üksikuid eramuid ja kortermaju ning koolimaja.

Ebameeldivad inimesed koonduvad Saadjärve A ja O lähedal, eramute ja korterelamute juures, Saadjärve jahtklubi juures, tootmishoonete ümbruses.

Ohtlike kohtadena tajuvad lapsed Tabivere mõisaparki (sh Hariduse ja Pargi tn ristmikku), Tabivere ranna-alast lõuna suunas jäävat metsasemat rannalõiku, Tuuliku tn veekogu, Veski tn piirkonna tootmisalasad, raudteega paralleelselt kulgeva tee ristumiskohta Puurmani-Tabivere maanteeaga. Ohtlike kohti on välja toodud ka Tabivere – Uhmardu maanteel.

Kokkuvõte

Tabivere alevikus on mitmetel kohtadel nii positiivsed kui negatiivsed assotsiatsioonid: nt ranna-ala on meeldiv, aga seal paikneb kole hoone; mõisapark on looduslikult ilus koht, kuid lapsed tunnevad seal end kohati ebaturvaliselt (samuti puuduvad seal laste jaoks otsesed tegevusruumid). Tabivere alevikus võiks planeeringuga eelkõige pöörata tähelepanu nendele aladele ja teedele, mida lapsed sagedasti kasutavad: võimendada positiivseid assotsiatsioone ja leevendada negatiivseid.

Tabivere piirkonnas võiks üldplaneeringu koostamisel tähelepanu pöörata järgmisele:

- Kaaluda tänavate ja teede parendamise vajadust Tabivere alevikus
- Kaaluda võimalusi ohutu raudteeületuse kavandamiseks Jaama tn piirkonnas
- Kaaluda Tabivere aleviku siseste kergliiklusteede kavandamist
- Kaaluda täiendavate tegevusalade kavandamist Tabivere alevikus eelkõige nendes asukohtades, mis juba tekitavad lastes positiivseid assotsiatsioone (ranna-ala, kooli lähiala)
- Kuna laste kooliteed kulgevad ümber või läbi pargi, kaaluda võimalusi pargi tajutava turvalisuse tõstmiseks (nt valgustus).

2.5. Maarja-Magdaleena piirkond

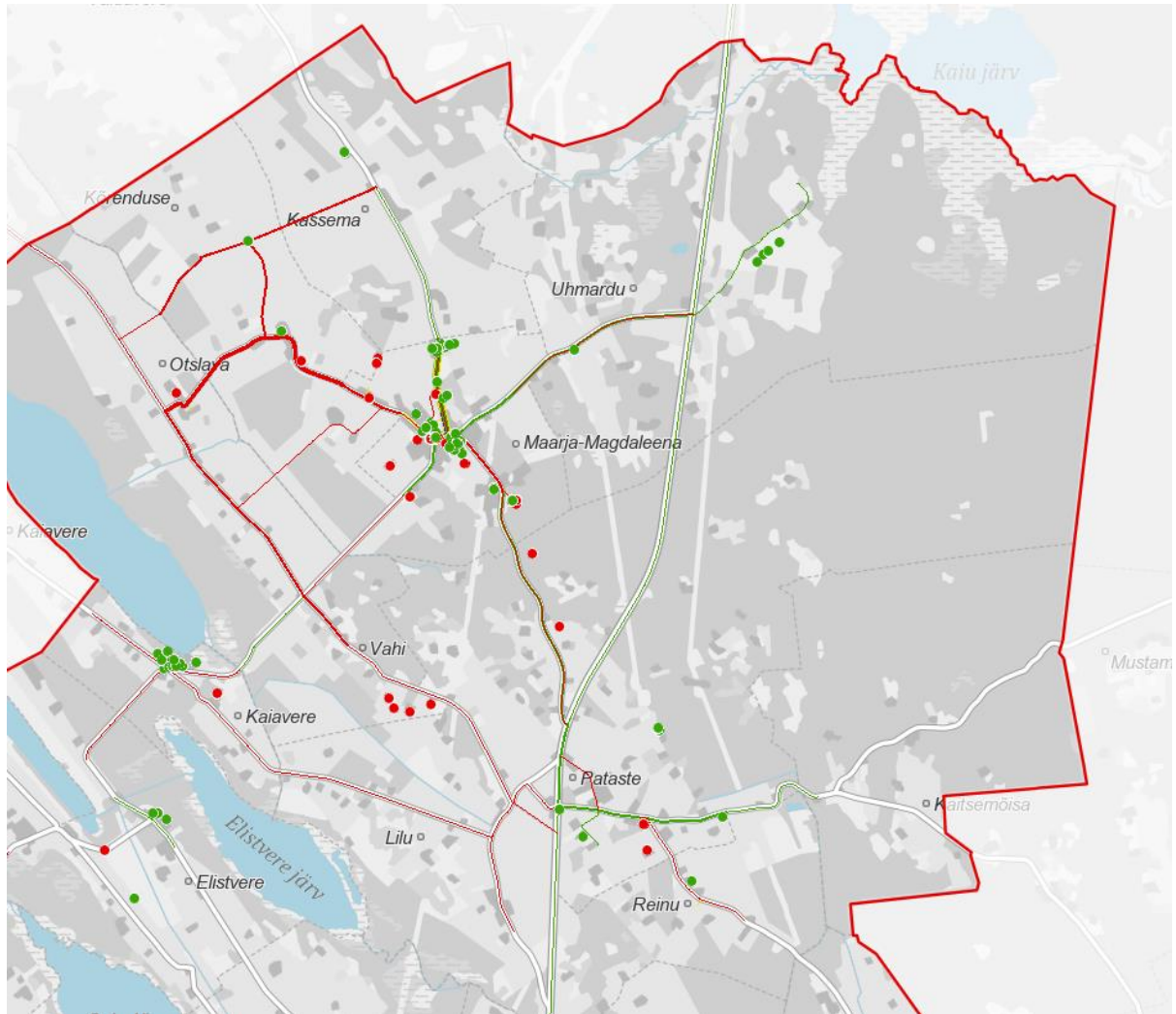
Teed

Kuna kool asub Maarja-Magdaleena asulast põhjapool (asula keskmest väljas), tulevad uuringus osalenud lapse kooli valdavalt piki Kooli teed, Maarja-Magdaleena keskusesse piki Muugemäe teed ja Pataste – Maarja maanteed (nii asulasiseselt kui ümbritsevatest küladest).

Ilusateks teedeks on märgitud erinevas pikkuses kõik Maarja-Magdaleenasse suunduvad teed. Enim on välja toodud Kooli teed, aga ka Tabivere – Uhmardu ja Pataste – Maarja maanteed. Ilusaks teeks on märgitud Jõhvi – Tartu – Valga põhimaantee valla põhjapiirist kuni Aovere ristmikuni, samuti Pataste – Välggi – Alatskivi maantee. Hajaasutuses on samuti välja toodud ilus tee Uhmardu külas.

Headeks ratta- ja rullisuteedeks on märgitud vaid Kooli tee, kus on välja ehitatud eraldi kergliiklustee. Häid (meeldivaid) rattamarsruute teistes külates lapsed välja toonud ei ole – pigem on kõrvalmaanteed sagedase kruusakatte tõttu rattaga liikumiseks ebamugavad.

Koledateks teedeks on Maarja-Magdaleena külakeskuses märgitud eelkõige Muugemäe tee, aga ka Pataste – Maarja maantee ja Kooli tee. Mitmete teede kohta on seega nii positiivseid kui negatiivseid arvamusi. Lisaks on märgitud koledateks teedeks mitmeid kõrvalmaanteid (Ehavere – Otslava – Pataste, Pataste – Kaiavere – Luua, Lilu tee, Nigula – Pataste) ning kohalikke teid külates. Hajaasutuses on paljuski tegemist kruusateedega, mida lapsed on tajunud koledatena.

Joonis 6. Maarja-Magdaleena piirkonna tajukaart. Rohelised alad ja teed tähistavad positiivselt, punased negatiivselt tajutavaid kohti. Kollasega on märgitud laste kooliteed.

Positiivsed kohad

Selgelt **põnevaks kohaks** on laste jaoks Vudila mängumaa. Samuti on välja toodud Maarja-Magdaleena kiriku ümbrus, kauplus ja kalmistu ning Uhmardu külas karjääri veekogud.

Ilusateks hooneteks peetakse enim Maarja-Magdaleena kirikut, märgitud on ka Vudila hooneid, rahvamaja AjaO kauplus, koolimaja ja kodusid.

Sõpradega saadakse kokku Muugemäe tee korterelamute õuedel, kooli territooriumil, kiriku ja rahvamaja ümbruses ja kalmistul, Pataste – Maarja tee ääres asuval tootmisalal, Vudila mängumaal, Uhmardu külas karjääri veekogude ääres.

Heaks sportimiskohaks on kooli territoorium, ka Kooli tn kergliiklustee.

Looduslikult ilusaks kohaks on Maarja-Magdaleena kiriku park, Vudila, Uhmardu külas karjääri veekogude ääres, üksikuid arvamusi on ka teiste kohtade osas külades.

Negatiivsed kohad

Koledaks hooneks peetakse kirikut, kauplust, kooli, tootmis- ja loomakasvatushooneid (nt Otslava ja Kõrenduse külas), samuti eramuid hajaasustuses.

Ebameeldivad inimesed koonduvad jõuliselt A ja O kaupluse ja bussipeatuse piirkonnas.

Ohtlikeks kohtadeks on Maarja-Magdaleena kiriku kõrval asuvad tiigid, kalmistu (Kooli tee ja kalmistu juurdepääsu tee ristumise kohal), tootmishooned ja eramajapidamised hajaasustuses.

Kokkuvõte

Maarja-Magdaleena külakeskuses eristuvad pigem selgelt positiivsed ja negatiivsed kohad, planeeringu seisukohalt on oluline kaaluda positiivsete koondumiskohtade juurde põhikooliealistele sobivate funktsioonide loomist, negatiivsetes mõju leevendamist.

Piirkonna teede osas lähevad laste arvamused lahku: teed võivad olla üheaegselt nii ilusad kui koledad (meeldivad ja ebameeldivad). Kaardistuse tulemusena on piirkonnas väga vähe neid teid, mida lapsed peaksid headeks jalgrattateedeks: ka hajaasustuses meeldivas maastikus kulgevad teed on eeldatavalt kruusakatte tõttu ebameeldivad.

Maarja-Magdaleena piirkonnas võiks üldplaneeringu koostamisel tähelepanu pöörata järgmisele:

- Kaaluda võimalusi Maarja-Magdaleena lähialas kergliikluseks sobivate teede kvaliteedi tõstmiseks.
- Võtta kasutusest välja langenud hooned kasutusse või lammutada (sh tootmishooned, laudad)
- Kavandada Maarja-Magdaleena külakeskuses täiendavat tegevusruumi põhikooliealistele lastele
- Kaaluda võimalusi Maarja-Magdaleena tiikide äärse ala ohutumaks muutmiseks
- Kaaluda võimalusi avaliku ruumi parandamiseks poe ja bussipeatuse piirkonnas.

3. LASTE ARVAMUSED PIIRKONNA ARENGU KOHTA

Koolilaste uuringus osalenud õpilastelt küsiti ka **täiendavaid arvamusi valla arengu osas ja sellele vastati aktiivselt** (piirkonniti on ettepanekud välja toodud lisas 1). Laste tehtud ettepanekud toetavad ja laiendavad eelpool toodud järeldusi kui ka toovad uusi teemasid, mida piirkonniti peaks lahendama.

Lisas 1 toodud ettepanekud on konkreetseks sisendiks, kuidas alasid ja ruume laste jaoks meeldivamaks muuta laste endi arvamuse järgi. Osad ettepanekud on ka piirkonna arengu kohta laiemalt.

4. KOKKUVÕTE

Koolilaste tajukaardi uuringu tulemusel on tehtud iga piirkonna kohta soovitusel (vt kokkuvõtted ptk 2.1.-2.5). Valla üldise arengu seisukohast on välja toodud ka koondavalt järgmised teemad:

- **Põhikooliealiste laste välitegevusruumide kavandamine.** Uuringu tulemused näitavad, et sportimise ja sõpradega kohtumise aladena joonistuvad sageli välja kooliterritooriumid (sh staadionid), kuid reeglina ei tule välja antud vanusgrupi teisi koondumiskohti. Planeeringus tasub kaaluda täiendavate vanusgrupile sobivate välialade kavandamist, nt kasutades ära juba praegu lastes positiivseid assotsiatsioone tekitavaid kohti – veekogude kaldad ja ranna-alad, rohealad/pargid, aga ka koolide territooriumid.
- **Avaliku ruumi sõlmpunktide kujundamine.** Maa-asulates on sageli nii laste, noorte kui ka täiskasvanute vaba aja veetmise kohaks nõ kohalikud sõlmpunktid: poed ja bussipeatused ning nende lähialad. Planeeringu raames tuleb kaaluda võimalusi, kuidas muuta just igapäevaselt läbitavad ja kasutatavad sõlmpunktid meeldivamaks nii lastele kui ka noortele/täiskasvanutele.
 - Välitegevusruumi ja avaliku ruumi kavandamisel on soovitatav kasutada **teenuste disaini põhimõtteid** – kellele, kuidas, milleks ja milliseid alasid kavandatakse. Teenuste disaini põhimõtete rakendamisel peab arvestama kogu asulas väljakujunenud kohakasutuste ja praktikate muutmise võimalustega – nt ühe koha taju muutmine võib ebameeldiva ruumikasutuse lükata ruumis teisele alale (nt poe juures alkoholi tarbimine võib liikuda teisele alale).
- **Teede parendamine ja kergliiklusteede kavandamine.** Eelkõige on oluline tagada turvalised kooliteed asulasisestel olulisematel teedel. Jalgrattakasutuse soodustamiseks on vajalik kaaluda ka kergliiklusteede rajamist olulistest keskustest väljuvatel teedel.

- **Ristmike ja teeületuskohtade ohutus.** Piirkonniti on ohutuse teemad erinevad, mistõttu liiklusohutuse probleemkohti tuleb analüüsida kohapõhiselt.
- **Kasutusest välja langenud hooned.** Tühjad ja lagunevad hooned pakuvad lastele reeglina huvi, samas tajutakse neid ohtlikena. Eelkõike tuleb olulisemates keskustes võtta kasutusest välja langenud hooned kasutusele või need lammutada.
- **Alade turvalisuse tõstmine.** Uuringus tõid lapsed välja kohti ja alasid, kus nad ei tunne end turvaliselt: sellisteks aladeks on nii avaliku ruumi osad kui ka alad, kus lapsed käivad uudishimust (nt tootmisalad, järvekaldad, metsa-alad jms). Turvalisust on oluline tõsta nendel aladel, mida lapsed funktsionaalselt võiksid kasutada – nt pargid ja asulasisesed veekogud.
- **Arvestada edasisel kavandamisel** lisas 1 toodud ettepanekutega kui ühe sisendina, mida lapsed piirkonniti soovivad. Paljud ettepanekud toetavad eelpool analüütiliselt tehtud ettepanekuid, eelkõige just konkreetsete ettepanekutena, mida piirkonniti kavandada.

LISA 1. LASTE ETTEPANEKUD PIIRKONNITI

KÕRVEKÜLA:

Laste ettepanekud, kuidas valda paremaks muuta (sulgudes arv, mitu last nii arvas; boldis mitme lapse arvamus):

- Aovere-Luunja maantee kõrvale kergliiklustee
- ERMi lähedale põldudele võiks teha koerapargi (väikestele ja suurtele), kus oleks ka ujumisvõimalus
- Kõrveküla kalatööstus ära kaotada
- **Kõrveküla Kooli ja Aroonia tänava remont/uus asfalt (2)**
- Kõrveküla kooli lähedal võiks olla metsatee, kus saaks sportida
- Kõrveküla kooli piljardilaud
- **Kõrveküla kooli staadion korda teha (2)**
- **Kõrvekülla uus/suurem/parem staadion (4)**
- Kõrveküla Kooli tänavale rohkem valgustust
- **Kõrveküla koolist spordihooneni jalgte (3)**
- Kõrveküla paisjärve juurde võiks tulla võrkpalliplats
- **Kõrveküla Pihlaka ja Aroonia tänavale tänavavalgustus (2)**
- Kõrveküla rohkem mänguaedu või lõbusaid kohti noortele
- Kõrvekülas paisjärve kallas võiks olla sujuvam
- **Kõrvekülas võiks olla paremad/uued spordi- ja mänguväljakud (3)**
- Kõrvekülla kaubanduskeskus
- Kõrvekülla koerapark
- **Kõrvekülla kohvik (2)**
- Kõrvekülla noortekeskus
- Kõrvekülla palliplats
- **Kõrvekülla rohkem kergliiklusteid, kus saaks rulluisutada ja muud sporti teha (2)**
- Kõrvekülla rohkem tänavavalgustust
- **Kõrvekülla/Kõrveküla paisjärve äärde skatepark (3)**
- Kõrvekülla Starbucks
- Kõrvekülla söögikoht
- Kõrvekülla tihedam bussiliiklus (nt iga 20 min pärast)
- **Kõrvekülla uus parem, suurem ja ilusam kool (6)**
- **Kõrvekülla uus pood (Prisma, Selver, Rimi) (8)**
- Pärna allee majade vaheline tee teha kahesuunaline ja parandada sealne tee vee kogunemise pärast
- Pärna alleel tuleks kahesuunaline parkimine keelata
- Pärna alleele mitte ehitada uusi kortermaju
- Pärna alleele spordi/mänguväljakud
- **Pärna alleele tihedam bussiliiklus (hetkel käivad nr 27 ja maakonnaliinid) (2)**
- Raadile lasteaed
- Tammistu kultuurimaja remont
- Tammistus võiks olla noorte kokkusaamiskoht, rohkem elumaju, tankla ja pood
- Tila külasse pood, skatepark ja palliplats
- Vahi alevikku söögikoht
- Vahi lasteaed eemaldada

Laste üldised soovitusel:

- Rohkem kergliiklusteid
- Ärge ehitage põldudele ja metsa maju
- Looduslikke kohti mitte hävitada
- Ärge ehitage enam kortermaju, lapsed ei mahu lasteaada ja kooli ära

Kommentaariid:

- Tartu vallas on ilusad järved
- Kõrveküla kalatööstus haiseb (3)
- Kõrveküla poe juurde koguneb ebameeldivaid inimesi
- Kõrvekülas on ilusad korterid vallamaja juures

TABIVERE:

Laste ettepanekud, kuidas valda paremaks muuta:

- **Koogi külas võiks olla pood (2)**
- Saadjärve äärde jalgrattatee (Saadjärve küla)
- Saadjärve äärde palliplats (Tabivere alevik)
- **Saadjärve äärde rohkem mänguväljakuid (Voldi ja Äksi küla) (2)**
- Saadjärve äärde rulapark (Tabivere alevik)
- Saadjärve äärde väljõusaal (Saadjärve küla)
- **Saadjärve äärde väljõusaal (Tabivere alevik) (4)**
- Saadjärve äärde väljõusaal (Voldi küla)
- Tabivere alevikku palliplats
- Tabivere alevikku rohkem mänguväljakuid
- Tabivere kooli ette mänguväljak
- Valgma külla pood
- Voldi külla rulapark

LAEVA:

Laste ettepanekud, kuidas valda paremaks muuta:

- Discgolfi rada
- **Kergliiklustee Laeva külast Hollywoodini (5)**

Üldised soovitusel:

- **Talvel võiks teha libedustõrjet teedel (2)**

LÄHTE:

Laste ettepanekud, kuidas valda paremaks muuta:

- Lombi külla rattarajad
- Lähte kohvik võiks kauem lahti olla
- Lähte kooli juurde mingi pood
- Lähte kooli ligidale võiks tulla mingi mänguplats
- Lähte kooli spordihoonesse sulgpallivõrgud ja muud vahendid
- Lähte kooli uued pingid
- **Lähte kooli õunaaeda uued kiigud/vanad korda teha (6)**
- Lähte kooli õunaaeda võiks panna rohkem puid ja lilli
- Lähte kooli õunaaeda võiks tulla pingid laudadega
- Lähte poe juurde võiks tulla pitsarestoran
- **Lähte (suurem) pood (3)**
- **Lähtele discgolfi rada (2)**
- **Lähtele jalgpalliplats kunstmuruga (2)**
- Lähtele McDonald's
- Lähtele mesitarude taha skatepark
- **Lähtele noortekeskus (5)**
- **Lähtele Pargi poe juurde külakiik tagasi (7)**
- Lähtele park
- Lähtele pingid
- Lähtele pinksilauad
- Lähtele pinksilauad

- Lähtele poksitreenn
- **Lähtele sularahaautomaat (5)**
- Lähtele sulgpalliväljak
- Lähtele ujula
- Lähtele võiks ehitada uusi maju
- **Lähtele võiks staadion saada uued värvad, kunstmuru ja jooksuraja (2)**
- **Lähtele õueklass (4)**
- Palalinna uued kiigud
- Palalinna uus ja ilus rand
- Palalinna vesi korda teha
- Tabivere rahvamajja tantsurühmadele peeglid
- Tabiverest Lähteni kergliiklustee
- Tabivere-Uhmardu maanteele kergliiklustee
- Vasulasse pood
- Vasulasse skatepark ja discgolfi väljak
- Äksi jalgpalli väljakule väravad tagasi tuua
- Äksile liivarand
- Äksis Coop

MAARJA-MAGDALEENA:

Laste ettepanekud, kuidas valda paremaks muuta:

- Maarja-Magdaleena kalmistu vahelisele teele ülekäigurada
- Maarja-Magdaleena kooli parem sportimiskoht
- **Maarja-Magdaleena kooli staadion korda (kummirajad asendada kaasaegse kattega) (2)**
- Maarja-Magdaleena kortermaju tuleks renoveerida
- Maarja-Magdaleena laululava renoveerida
- **Maarja-Magdaleena mänguplatsile aed ümber (2)**
- **Maarja-Magdaleena noortekeskus võiks asuda eraldi majas (2)**
- **Maarja-Magdaleena Parkla tee tn juures olevale mänguplatsile valgustus (2)**
- Maarja-Magdaleena rahvamaja ja lasteaia vahelisele teele ülekäigurada
- Maarja-Magdaleena rahvamaja renoveerida
- **Maarja-Magdaleenasse kohvik/restoran (3)**
- Maarja-Magdaleenasse skatepark
- **Maarja-Magdaleenasse sularahaautomaat (2)**
- **Maarja-Magdaleenasse suurem pood (2)**
- Otslava küa ja Maarja-Magdaleena vaheline tee asfaltkattega teeks
- **Reinu külla mänguplats (2)**

Üldised soovitusel:

- **Kruusateed asfaltkattega teedeks (2)**
- Rohkem mänguplatse
- Rohkem poode
- Rohkem puhkealasi
- Rohkem päevalillepõlde
- Rohkem treenimiskohti
- Rohkem tänavavalgusteid

Kommentaariid:

- **Maarja-Magdaleena kalmistul olev kergliiklustee on väga ohtlik ja halvasti märgitud**
- **Maarja-Magdaleena pood ja bussipeatus on ebameeldivate inimeste kohtumispaik**
- **Talviti on teed halvasti hooldatud (3)**